

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL CO₂ PERKROVOS TERMINALO KLAIPĖDOJE ĮRENGIMO PROJEKTO
PRIPAŽINIMO VALSTYBEI SVARBIU PROJEKTU“ PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies į suinteresuotos institucijos pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2026-05-05 išvada Nr. 2D-1438		
1.	Atsižvelgdama į tai, Ministerija siūlo Nutarimo projektui pritarti tik tuo atveju, jeigu:	Atsižvelgta. Paaiškinimai žemiau:
1.1.	Aiškiai įtvirtinama, kad valstybė neprisiima finansinių įsipareigojimų dėl projekto atsiperkamumo ar veiklos rezultatų;	Projektas vystomas rinkos paklausos principais, todėl jokie valstybės finansiniai įsipareigojimai ar garantijos nėra numatomi. Nutarimo projekto yra įtvirtinta, Projektas bus vystomas AB „KN energijos“ ir (ar) Europos infrastruktūros tinklų priemonės lėšomis.
1.2.	Užtikrinamas infrastruktūros finansavimas naudotojų lėšomis;	Projekto „CCS Baltic Consortium“ galimybių studijoje dėl valstybei svarbaus projekto statuso suteikimo, kuri buvo skelbta nutarimo projekto viešojo derinimo metu, yra detalai aprašytas projekto finansavimo modelis. Finansavimą numatoma užtikrinti privačiomis projekto vystytojų lėšomis bei Europos infrastruktūros tinklų priemonės, nustatytos 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1153, kuriuo nustatoma Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1316/2013 ir (ES) Nr. 283/2014, lėšomis. Šie finansavimo šaltiniai nurodomi ir nutarimo projekte.
1.3.	Atliekama nepriklausoma sąnaudų ir naudos analizė, įvertinanti potencialias alternatyvas;	CO ₂ emisijų mažinimo galimybės buvo išsamiai išanalizuotos 2024 m. „SCHWENK“ užsakymu atliktoje galimybių studijoje. Šią analizę inicijavo ir aktyviai dalyvavo pagrindinis emisijų šaltinis bei projekto partneris – AB „Akmenės cementas“, kuris, kaip didžiausias teršėjas nagrinėjamoje vertės grandinėje, yra tiesiogiai suinteresuotas efektyvių emisijų mažinimo sprendimų diegimu. Studijoje nustatyta, kad cemento pramonėje CO ₂ emisijų mažinimas yra esminis iššūkis dėl didelės neišvengiamų procesinių emisijų dalies. Buvo įvertintos įvairios alternatyvos, tokios kaip iškastinio kuro pakeitimas biokuru ar vandenilio iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas, tačiau jos leidžia sumažinti tik ribotą – iki maždaug 40 proc. – tiesioginių emisijų dalį. Atsižvelgiant į tai, studijoje daroma išvada, kad reikšmingam emisijų mažinimui būtinas CO ₂ surinkimo, saugojimo arba panaudojimo (CCUS) sprendimų taikymas. Dėl šios priežasties tolesnė analizė buvo orientuota ne į alternatyvias emisijų mažinimo kryptis, o į skirtingas CO ₂ surinkimo technologijas, vertinant jų techninį ir ekonominį tinkamumą konkrečiam „Akmenės cemento“ gamyklos atvejui. Tačiau CO ₂ surinkimas savaime neišsprendžia visos vertės grandinės – surinktas CO ₂ turi būti transportuojamas ir saugomas. Kadangi Lietuvoje nėra išvystytų CO ₂ saugojimo sprendimų, susidaro būtinybė užtikrinti patikimą transportavimo infrastruktūrą į užsienio saugojimo vietas. Šiame kontekste CO ₂ terminalo infrastruktūra tampa esmine grandimi, leidžiančia užtikrinti visos CCS vertės grandinės veikimą – nuo emisijų surinkimo „Akmenės cemento“ gamykloje iki

		<p>jų transportavimo ir perdavimo galutiniam saugojimui. Be tokios infrastruktūros CO₂ surinkimo sprendimų įgyvendinimas būtų ribotas arba ekonomiškai nepagrįstas.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad alternatyvios priemonės, leidžiančios pasiekti reikšmingą emisijų mažinimą be CCS/CCUS sprendimų, nėra identifikuotos, o šių sprendimų įgyvendinimas yra neatsiejamas nuo CO₂ transportavimo ir terminalo infrastruktūros sukūrimo.</p>
1.4.	Užtikrinamas infrastruktūros veikimas nediskriminacinės atviros prieigos principu;	<p>Projektas nėra skirtas vienam naudotojui, jis kuriamas kaip nacionalinės ir regioninės reikšmės infrastruktūros platforma, užtikrinanti atvirą prieigą rinkos dalyviams.</p> <p>Nediskriminacinės, atviros prieigos principas bus taikomas visiems CO₂ terminalo naudotojams, užtikrinant vienodas ir skaidrias prieigos sąlygas.</p> <p>Pažymėtina, kad AB “KN Energies” jau turi reikšmingos patirties taikant šį principą eksploatuojant strateginę energetikos infrastruktūrą Lietuvoje, todėl yra sukauptas praktinis kompetencijų pagrindas užtikrinti nediskriminacinės prieigos prie infrastruktūros principą bei efektyvų jos veikimą.</p> <p>Papildomai pažymėtina, kad nediskriminacinės atviros prieigos užtikrinimas yra esminė sąlyga siekiant pritraukti Europos Sąjungos finansavimą – pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonės (CEF Energy) reikalavimus, infrastruktūros vystymas, pretenduojant gauti subsidijas, turi veikti atviros prieigos pagrindu. Todėl šio principo įtvirtinimas yra ne tik nacionalinės politikos, bet ir ES finansavimo prielaidų įgyvendinimo dalis. Be to, atviros prieigos principo užtikrinimas yra privalomas įsipareigojimas, taikomas projektams, turintiems PCI (Bendro intereso projekto, angl. <i>Project of Common Interest</i>) statusą (projektui šis statusas suteiktas 2023 m., atnaujintas 2025 m.).</p>
1.5.	Objektyviai pagrįsta projekto kuriamo produkto aukšta pridėtinė vertė.	<p>Projekto „CCS Baltic Consortium“ galimybių studijoje dėl valstybei svarbaus projekto statuso suteikimo, kuri buvo skelbta nutarimo projekto viešojo derinimo metu, yra detalai aprašytos projekto pridėtinės naudos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tiesioginės socialinės, ekonominės ir investicinės naudos Lietuvai; 2. Aplinkosauginė ir klimato naudos; 3. Pramonės ir verslo konkurencingumo stiprinimas, apsauga nuo pramonės relokacijos („carbon leakage“); 4. Prielaidos naujo verslo galimybės; 5. Indėlis į nacionalinius ir ES klimato tikslus; 6. Regioninio centro potencialas; 7. Tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybės; 8. ES finansavimo galimybės. <p>Taip pat šios naudos išdėstytos aiškinamajame rašte „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto teikimo išvadoms gauti“, kuris buvo teiktas kartu su nutarimo projektu viešojo derinimo metu.</p>